

MAGTYMGULYNYŇ GOŞGULARYNYŇ RUS DILINDÄKI TERJIMELERI

Hormatly Prezidentimiz Gurbanguly Berdimuhamedowyň belleýşi ýaly: «Magtymguly – ynsan kalbynyň ruhy lukmanydyr. Şahyryň şygryrlarynyň döwürler dolanyp, heňnamlar öwrülse-de, öz gymmatyny ýitirmän, eýsem gadyrynyň artmagy ondaky öwüt-ündewleriň kalbyňa melhem bolup siňýänligindendir, göwünleri ganatlandyrmagyndandyr, adamlary heýjana getirmegindeendir. Onuň şygrylary ynjan ýüreklere em, argyn bedenlere kuwwat, susupese ruhy ganatdyr».¹ Magtymgulynyň döredijiligi diňe bir türkmen halkynyň däl, eýsem dünýäde ýaşayan her bir adamyň hem kalbynyň törüne aralaşyp, özüni gozgalaňa salýan meselelere jogap tapmaga mümkinçilik berýär. Bu ugurda beýik şahyryň we akyldaryň goşgularyny dürli dillere terjime etmegiň ähmiýeti örän uludyr.

Terjimeçilik işi sungatyň düýpli we çuňňur meseleleriň çözgüdini öz içine alýan bir görnüşidir. Bu gadymy käre eýe bolmak isleýänlere niýetlenen, onlarça neşir edilen kitaplar we ylmy derňewler bellidir.² XXI asyrdaky maglumatlar giňişliginiň, halklaryň, döwletleriň

¹ *Gurbanguly Berdimuhamedow. Magtymguly - ynsan kalbynyň ruhy lukmany // Magtymguly. Eserler ýygynyndysy, j. I, A., 2013, s.5.*

² Jakobson R. On Linguistic Aspects of Translation // On Translation / Ed. ItA. Brower.- Cambridge (Mass.), 1959; Ревзин И.И., Розенцвейг В.Ю. Основы общего и машинного перевода. - М., 1964. Швейцер А.Д. Перевод и лингвистика. - М., 1973; Catford J.C. A Linguistic Theory of Translation. - London, 1965; Бархударов Л.С. Язык и перевод. - М., 1975; Латышев Л.К., Семенов А.Л. Перевод: теория, практика и методика преподавания: Учеб. пособие для студ. перевод. фак. высш. учеб. заведений. М., 2003. С. 116—151; Komissarov V.N., Koralava A.L. A Manual of Translation from English into Russian. - M, 1990; Neubert A. Text and Translation. - Leipzig, 1985; Миньяр-Белоручев Р.К. Общая теория перевода и устный перевод. - М., 1980; Последовательный перевод. - М., 1969; Чернов Г.В. -Теория и практика синхронного перевода. - М., 1978; Ширяев А.Ф. Синхронный перевод. - М., 1979; Seleskavitch D. Zur Theorie des Dolmetschens // Übersetzer und Dolmetscher / Hrsg. V. Kapp. - Heidelberg, 1974; Interpretation. A Psychological Approach to Translation // Translation / Ed. R. Brislin. - N.Y., 1976; Стрелковский Г.М., Латышев Л.К. Научно-технический перевод. - М., 1980 we beýlekiler.

arasyndaky medeni-durmuş we ykdysady gatnaşyklaryň ösen döwründe terjimeçilik käri gerekli hasaplanylýar we terjimeçileri taýýarlamak meselesine uly üns berilmegini talap edýär.

Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistan Watanymyzda hem terjimeçilik işi giň gerime eýe bolýar. Belli bolşy ýaly, adamzat siwilizasiýasynyň ösüşine uly goşant goşan türkmenleriň ýazyjy-şahyrlarynyň döreden eserleri dünýäniň köp dillerine terjime edildi. Şol sanda dünýäniň beýleki halklarynyň dillerinde ýazylan ajaýyp kitaplar hem türkmen okyjylaryna ýetirildi. Diňe Türkmenistanyň Ylymlar akademiýasynyň Milli golýazmalar institutynyň işgärleri tarapyndan neşir edilen kitaplaryň onlarçasyny bellemek bolar.

Türkmenistanda terjimeçilik işine uly üns berilýändigine şaýatlyk edýän delilleriň ýene biri hem hormatly Prezidentimiz Gurbanguly Berdimuhamedowyň tagallasy bilen 2011-nji ýylyň ýanwaryndan başlap, «Dünýä edebiýaty» žurnalynyň neşir edilmegidir. Bu žurnalyň işgärlerine ýüzlenip, milli liderimiziň: «Täze döredilen «Dünýä edebiýaty» žurnalynyň baý edebi-milli mirasymyzy düýpli öwrenmek bilen çäklenmän, eýsem dünýä halklarynyň edebiýaty, mirasy, şeýle hem kämil çeper eserleri, gymmatlyklary bilen tanyşdyrmakda hem ähmiýetiniň uly boljakdygyna pugta ynanýaryn»¹ diýip aýdanylary diňe bir onuň döredijilik toparyny däl, eýsem terjimeçilik bilen meşgullanýan her bir adamy täze üstünliklere ruhlandyrdy.

Belläp geçişimiz ýaly, terjimeçilik uly sungatyň bir görnüşi bolup, ol öz taryhyny asyrlaryň jümmüşinden alyp gaýdýar.

Gadym zamanlarda, terjimeçiniň käri hemmeler tarapyndan sylanylýan arzyly hünär bolupdyr. Mysal üçin, gadymy Karfagende² dürli dillerde gepleýän köp sanly milletiň wekili ýaşapdyr we ol ýerde «professional terjimeçileriň» aýratyn topary, ýagny gelip çykyşy, nesilden-nesle geçirmek birligi we öz agzalarynyň hukuk ýagdaýy bi-

¹ *Gurbanguly Berdimuhamedow*. «Dünýä edebiýaty» žurnalynyň hormatly işgärlerine we okyjylaryna // «Dünýä edebiýaty» žurnaly, 2011, 31, s.1.

² Gadymy şäher (häzirki Tunisiň golaýynda) we döwlet. Ol b.e.ö. VII-II aa. Ortaýer deňziniň günbatarýnda ýerleşipdir. Karfagen (finikiýçe «täze şäher») Finikiýanyň Tirasýandan gelip çykanlar tarapyndan esaslandyrylýar (onuň döp boýunça esaslandyrylan senesi b.e. 814-nji ýyla çenli, hakykatda bolsa ol gijiräk döredilýär, belki b.e. 750-nji ýyllary bolmagy aňmal).

len baglanyşykly ýapyk jemgyýetçilik topary bolupdyr.¹ Karfageniň terjimeçileri aýratyn hukuk derejesine eýe bolup, artykmaçlyklardan peýdalanyşypdyr we terjimeden başga ähli borçdan boşadylypdyr. Terjimeçiler toparynyň agzalary daş sypatlary bilen hem tapawutlanypdyr: olaryň saçlary syrylgý we taturowkaly bolupdyr. Birnäçe dilden terjime etmegi başaryanlarda ganatlaryny gerip duran, diňe bir dil bilen işläp bilýänleriňkide ganatlaryny ýygnaý duran totuguşyň suraty çekilipdir. Karfagen topary taryhda terjimeçileriň ilkinji professional birleşiginiň bolan bolmagy aňmal. Gadymy terjimeçileriň sypatlary bu gün geň hem däl, emma olaryň näme üçin totuguşyň suratyny tenlerine çekdirendigi bolsa gyzyklydyr. Bu adamyň aňynda her bir guşuň dürli häsiýeti bilen baglydyr: bürgüt – buýsançly, dymma, her zat edýär welin, ýeňiş gazanmaga ymtylýar; laçyn – buýsançly, batyr, emma ýekeligini söýýär; garga – güýçli, emma maslygy çokmaga ýygyn edýär. Totuguş bolsa adamyň sözleşmesini gaýtalamaga ukyply ýeke-täk guşdur. Sözleşiş bolsa pikirini ýüze çykarmagydyr. Totuguş bilen hiç kim deňleşip hem bilmeýär. Ol araçy bolup, dymma tebigat bilen geplemsek adamyň arasyndaky baglaýjy halkanyň hyzmatyny ýerine ýetirýär. Halkyň aňynda totuguş uzak ýaşayan, aýratyn-da, käwagt adama-da mahsus bolmadyk akyla eýe bolan guş hasap edilipdir.

Her bir hünärde bolşy ýaly, terjimeçilikde-de bu käre eýe bolanlardan edilýän talaplar bar. *Birinjiden*, terjimeçi diňe bir asyl dili we terjime edilýän dili kämil bilmän, eýsem iki dil ulgamynyň gatnaşygyna hem gowy düşünmeli bolupdyr. Diňe şonda ol terjimäniň stiline gerekli derejedäki ýitiligi we asyl nusganyň diliniň dürli öwüşginini bermegi başarypdyr. *Ikinjiden*, terjimeçi asyl dildäki tekstiň manysyna dogry düşünmegi we terjime edilýän diliň serişdeleri bilen bermegi başarypdyr. Şonda ol terjimeden edilýän 1) anyklyk, 2) gysgalyk, 3) aýdyňlyk, 4) edebilik we 5) arassa sözlülük ýaly talaplary ýerine ýetirmegi başarypdyrlar. Bu aýratynlyklaryň bolmagy üçin, terjimeçi awtoryň hemme pikirlerini we jümlelerini doly bermäge, hökmany ýagdaýda olaryň diňe bir esasy ýagdaýlaryny däl, eýsem owunjak öwüşginlerini hem saklamaga borçly bolýar.

Terjimeler ençeme milli diliň we edebiýatyň emele gelmegin-

¹ Словарь иностранных слов. М., 1988, с.224.

de we ösmeginde wajyp hyzmaty ýerine ýetiripdir. Köplenç terjime edilen eseriň döremegine sebäp bolupdyrlar, täze dil we edebiýat görnüşleriniň ýüze çykmagyna, okyjylaryň giň köpçüligini terbiýelemäge täsirini ýetiripdir. Günbatar Ýewropa ýurtlarynyň dilleriniň we edebiýatynyň, Gündogar edebiýatynyň we dilleriniň, şol sanda türkmen edebiýatynyň we diliniň taryhynda hem terjimäniň uly hyzmaty bolupdyr. Mysal üçin, Ýazyjy ogly Alynyň «Seljuk türkmenleriniň taryhy»¹ atly işi pars dilinden türk diline XV asyrdaky terjime edilen kitapdyr. Terjimäniň bilimde, ylymda we medeniýetde uly ähmiýetiniň bardygyna adamzat siwilizasiýasynyň ösüşiniň dürli döwürlerinde gowy düşünilipdir.

Çeper eseri terjime etmek barada aýdylanda, onda üç sany maksat göz önünde tutulýar: *birinjiden*, okyjylary ýazyjynyň döredijiligi, onuň eserleri, döredijilik täri bilen, *ikinjiden*, beýleki halkyň medeniýetiniň aýratynlyklary bilen, *üçünjiden*, okyjy ýöne kitabyň mazmuny bilen tanyşdyrylýar.

Terjimeçileriň köpüsi üçin, esasan hem, çeper edebiýaty terjime edýänler üçin, belli rus şahyry we terjimeçisi Žukowskiň şu gantly sözleri ýol görkeziji bolup durýar: «Terjimeçi kyssada guldur; şygryda terjimeçi bäsdeşdir»² ýagny ol asyl eseri ýazanyň bäsdeşidir, sebäbi ol gymmaty ondan pes bolmadyk eseri döredýär.

Türkmen dilinden terjime edýän her bir adam dilimiziň gurluş aýratynlygyna gowy düşünmelidir. Agglýuniatiw gurluşly bolan türkmen dilinde goşulmalaryň ulanylyş yzygiderligini, her biriniň aňladýan manysyna we olaryň berýän dürli grammatik öwüşginlerine hem düşünmelidir. Ýöne gynansagam, XX asyryň birinji ýarymynda türkmen edebiýatynyň wekilleriniň eserlerini terjime edenleriň köpüsiniň türkmen dilini bilmändigini, şonuň üçinem sözme-söz terjimeden peýdalanandyklaryny, olara bu dile terjime etmäge goldaw beren käbir türkmenleriň bolsa rus dilini kämil bilmändiklerini bellemek gerek.³

Belli türkmen alymy R. Rejebow «Türkmen poeziýasynda goşgy düzüliş sistemasy, tutuşlygyna diýen ýaly, sillabik sistemadyr» diýip

¹ Ýazyjy ogly Aly. Seljuk türkmenleriniň taryhy. 2 j. , A., 2004.

² Жуковский В.А. http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_biography/87426

³ Rejebow R. Lirik mazmun we şygry sungaty. A., 1968, s.214.

belleýär. Muňa Magtymgulyny terjime edenleriň hemmesi hem örän gowy düşünişdirler we öz terjimelerinde ony göz önünde tutmaga çalyşypdyrlar. Beýik türkmen şahyrynyň we akyldarynyň eserlerini rusça sözledenlere G. Şengeli, A. Tarkowskiý, S. Iwanow, M. Tarkowskiý, Ý. Gordiýenko, Ý. Neýman, N. Grebnew, T. Spendiarowa, W. Ganiýew, A. Krongauz, Ý. Waliç, A. Starostin, N. Lebedew, L. Penkowskiý, T. Streşnewa, A. Rewiç, S. Botwinnik, A. Zyryna we beýlekiler degişlidir.

Magtymgulynyň goşgularyny rus diline terjime edenleriň köpüsiniň halypasy bolan Georgiý Şengeliniň işleýiş usuly barada ýazan işi örän gyzyklydyr.¹ Bu ajaýyp terjimeçi Magtymgulynyň «Oglum-Azadym», «Don gerek», «Gökleň», «Gürgen», «Ýaýlalary bardyr», «Ýeldim tut», «Ýagydyr ýagy», «Aty ýagşydyr», «Adamzat», «Hak menzil etdi jana», «Baglar, heý», «Köňül joşundadyr», «Ykbal bolmady» ýaly jemi 110-a golaý goşgusyny terjime edip, okyjylara ýetiripdir. Ol özüniň terjimäniň üstünde işleýşi barada aýdanynda, goşgy terjime edilende, asyl dildäki ýaly görnüşde etmegiň ýalňyşdygyny, onda terjime edilýän diliň hem öz aýratynlygyny göz önünde tutmagyň gerekdigini, şeýle edilmedik ýagdaýynda, goşgynyň gödek bolýandygyny belleýär. Ol türki dilde ýazylan on bir bogunly goşgynyň rus dilinde baş stoply ýamb bilen berilse, ýerine düşýändigini nygtaýar. Şeýle-de rus terjimeçileri türkmen dilindäki goşgular terjime edilende, beýleki rus goşgy düzüliş ýollaryndan hem peýdalanypdyrlar.

Magtymgulynyň eserlerini rus diline terjime edenleriň biri, 1971-nji ýylda Türkmenistanyň Magtymguly adyndaky Döwlet baýragyna eýe bolan A. Tarkowskidir. Bu terjimeçiniň galamynyň astyndan «Türkmeniň», «Turgul diýdiler», «Şirgazy», «Bady-sabany görsem», «Bar meniň», «Gojalar günler», «Ygtyýarym alypdyr», «Para-paradyr», «Läşler aglar halyma», «Mallar dargady», «Ýakança bolmaz», «Pany jahana degmez» ýaly, jemi 110-dan gowrak goşgynyň terjimesiniň çykandygyny bellemek bolar. Ol öz terjime eden goşgularynda diňe bir uçgunlap duran Magtymgulynyň ylhamyny täzedan ýakman, eýsem özüniň çuňňur duýgularyny hem goşupdyr

¹ Шенгели Г. О моей работе. <https://ru.wikipedia.org/wiki>

diýip, onuň döwürdeşleri ýatlaýarlar.¹ Mysal hökmünde şahyryň «Pa-ra-paradyr» diýen goşgusynyň bir bendiniň terjimesine seredeliň:

Ýaranlar, gerdişi-çarhyň elinden,
Bu meniň ýüregim para-paradyr,
Syzzyldaşar tenim Eýýup teni dek,
Kişi bilmez, bir agyzsyz ýaradyr.²

Веселье мне было отмерено скупое,
Мне сердце обиды и беды сожгли,
Дрожит мое тело, как тело Эюпа,
Я ранен, а вы мне помочь не пришли.³

Ilki seredeniňde, goşgynyň manysy gabat gelmeýän ýaly görün-se-de, üns bilen okanyňda, terjimeçiniň aýdylyan pikiriň özenine göz ýetirip terjime edendigine we A.Tarkowskiniň terjimelerine öz duýgularyny hem goşdy diýip, näme üçin aýdandyklaryna gowy düşüňärsiň.

Magtymgulynyň eserlerini terjime edenlerinde, ýokarda belläp geçişimiz ýaly, terjimeçiler rus goşgy düzüliş kadalaryny ulansalar-da, asyl dildäki goşgynyň bendine we olardaky setirleriň sanyna meňzeş edip bermäge çalşypdyrlar. Mysal üçin, Magtymgulynyň 11 bogunly murapbagda ýa-da dörtleme bilen ýazylan «Paş eder seni» diýen goşgusyny N. Grebnew 10 we 11 bogunly edip ýambda, S. N. Iwanow bolsa 11 bogunly görnüşinde anapestde terjime edipdir.

Içki syryň aýtma her bir namarda,
Syryň ile ýaýyp, paş eder seni.
Ogry-kezzap bilen obadaş bolma,
Malyňdan aýyryp, aç eder seni.⁴

¹ Синельников М. Журнал «Дружба народов», №6, 1997.<http://urgatrans.ru>

² Magtymguly. Eserler ýygynyndysy. J.1, A., 2013, s.491.

³ Махтумкули. Стихи. А., 2010, с.58-59.

⁴ Magtymguly. Eserler ýygynyndysy. J.1, A., 2013, s.498.

N.Grebnew :

Ты тайны трусу не веряй своей,
Он разнесет ее на всё селенье.
Коль вор сосед твой, прочь беги скорей,
Не то растащит всё твое именье.¹

S.N. Iwanow:

С трусом тайн не дели – нету чести в нем,
Трус предаст – осрамит весь народ тебя,
С вором-плутом вовек не селись вдвоем:
Все богатства отняв, оберет тебя.²

Belleýşimiz ýaly, Magtymguly Pyragynyň eserleri rus diline terjime edilende, şahyrlaryň köpüsi sözme-söz terjimeden peýdalanyrdylar. Ýokarda getirilen mysaldan, türk dillerini gowy bilýändigini üçin, türkologiýadan belli hünärmenleriň biri bolan, filologiýa ylmylarynyň doktory, professor S.N.Iwanowyň terjimesiniň asyl nusga has ýakynlygy bilen tapawutlanýandygyny görmek bolýar.

Magtymgulynyň «Neýleý, indi biçäreýem» (käbir neşirlerde «Pukaraýam») diýen müseddesde düzülen 6 setirli, ilkinji baş setiri 7 we soňkusy 8 bogundan duran goşgusyny, rus ölçegi ulanylsa-da, türkmençedäkä ýakynlaşdyryp, S.N.Iwanow ony horeýde 6 setirli, 8 bogunly we A.Tarkowskiý 6 setirli, 8 bogunly, M.Tarlowskiý bolsa 7 setirli edip, 8 we soňky setirini 9 bogunly görnüşinde anapestde terjime edipdir. Terjimeleriň hemmesinde-de türkmen dilindäkä meňzeş kapyýa salmaga ýygyn edipdirler. Türkmen dilinde bu goşgynyň soňky setirinden beýlekilerinde «idim» ulanylan bolsa, rus dilindäki terjimelerinde «был» sözi gaýtalanyp, aýdylyşy asyl dildäkä ýakyn bolan goşgy emele gelipdir.

Watanymda han idim,
Hanlara perman idim,
Dertlere derman idim,
Misgine dükan idim,

¹ Махтумкули. Стихи. А., 2010, с.237.

² Свиток столетий. Тюркская классическая поэзия XIII-XX веков. Перевод С.Н.Иванова. Л., 1991, с.641.

Jansyza men jan idim,
Neýleý, indi biçäreýem.¹

S.N.Iwanow:

В отчих землях я ханом был,
Ханом ханов всем странам был,
Я бальзамом всем ранам был,
Я подмогой всем рваным был,
Я душой в бездыханном был,
А теперь я и сам бедняк.²

A.Tarkowskiý:

Я на родине ханом был,
Для султанов султаном был,
Для несчастных Лукманом был,
Одеянием рдяным был,
Жизнью был, океаном был –
Жалким странником ныне стал.³

M.Tarlowskiý:

Я на родине шахом был,
А для шахов я страхом был,
Для несчастных я царством был,
Для больных я лекарством был,
Я врачом для недужных был,
Я душой для бездушных был,
А теперь я слабее птенца.⁴

Magtymgulynyň eserlerindäki muhammesleri⁵ rus diline terjime edenleriň biri bolan S.N.Iwanowyň terjimeçilik baradaky pikiri hem gyzyklydyr. Bu türkolog alymyň her bir terjimeçiniň döredijilik dünýägaraýşy barada gürrüň edende, şahyрана terjime tekstiň çeper düşündirişi bolmaly, ýagny ol diňe bir mazmunyň dikeldilmegi däl-de, eýsem asyl tekstiň poetikasyny hem bermekden durýandyр diýip

¹ Magtymguly. Eserler ýygýndysy. J.1, A., 2013, s.108.

² Свиток столетий, с.640.

³ Махтумкули. Стихи. А., 2010, с.275.

⁴ Махтумкули. Избранное. М., 1960, с.180.

⁵ Kekilow A. Söz sungaty. A., 1970, s.295-296.

aýdanlary, bu käre eýe bolmak isleýänlere ýol görkeziji bolup hyzmat edýär.¹ Ine, S.Iwanow Magtymgulyňyň «Birýana, boldum imdi» atly muhammesini terjime edende, ol rus dilindäki ýamby, «Enede bizi» diýen şygryň terjimesinde bolsa anapesti ulanypdyr we goşgularyň mazmunyny doly berip bilipdir:

Yşk ataşyna düşdüm, perwana boldum imdi,
Şowkuň közüne köydüm, birýana boldum imdi,
Jismim kebaba döndi, girýana boldum imdi,
Genç isteyenler gelsin, weýrana boldum imdi,
Aýryldym agýarlardan, bigäne, boldum imdi.²

В огне любви пылаю, стал я мотыльком теперь,
Стал сотлевшим на жаровне жареным куском теперь,
Тело углится от жара, плачу – в горле ком теперь,
Пеплище мое вора́м впору рыть тайком теперь,
Отрешен от всех, чужой я в сонмище людском теперь.³

Hakykatyň ýoluny rahbersiz gezmek olmaz,
Jemal istegen aşyk görmeýen gyzmak olmaz,
Aşyklygyň belasyň çekmeýen syzmak olmaz,
Wysala doýmak olmaz, hijrana dözmek olmaz,
Örtme ýşk oduna mundan zyýada bizni.⁴

Без наставника путь правды в мире одолеть нельзя,
Хоть и любишь – нужен разум, попадаться в сеть нельзя,
Муки страсти не изведав, страсть осилить ведь нельзя!
И свиданье не насытит, и разлук терпеть нельзя!
Притуши огонь любовный, жгуций одичало нас!⁵

¹ Иванов С.Н. Лирика Насими и вопросы ее переводческого истолкования // «Советская тюркология», 1973, №5, с.22-23.

² Magtymguly. Eserler ýygynyndysy. J.1, A., 2013, s.222.

³ Свиток столетий. Тюркская классическая поэзия XIII-XX веков. Перевод С.Н. Иванова. Л., 1991, с.656.

⁴ Magtymguly. Eserler ýygynyndysy. J.2, A., 2013, s.292.

⁵ Свиток столетий. Тюркская классическая поэзия XIII-XX веков. Перевод С.Н.Иванова. Л., 1991, с.657.

Magtymgulynyň goşgulary terjime edilende, onuň manysynyň nähili berlendigine seretmek üçin, akyldaryň «Buluda gardy meni» diýen şygryndan bir bende seredip geçeliň:

Yşk ýüregimde gaýnap, ýandyrdy derdi meni,
Tütünim bada berip, buluda gardy meni.
Pelek bilegim towlap, çarhyna sardy meni,
Hyrydar gözi bile kim gelip gördi meni,
Hijran ýagmyry ýagyp, gam sile berdi meni.¹

S.N.Iwanow:

В сердце страсть любви вскипела, жжет огнем невзгод меня,
Дым мой ветром заметает, к облакам влечет меня,
Небо за руки хватает, крутит небосвод меня!
Кто взглянул бы, кто помог бы, спас бы доброхот меня.
Дождь разлуки яро хлещет, гонит в бездну вод меня.²

T. Spendiarowa:

Воспламенилась грудь моя, любовь меня сожгла,
Дым от меня метнула вверх и с тучами сплела.
Связал мне руки лютый рок, напав из-за угла,
Меня к колену прикрутил, не развязать узла.
Разлуки дождь полил, душа с потоком бед ушла.³

Bendiň ilkinji iki setirinde terjimeçiler asyl nusgadaky manyny özleriçe beripdirler. Emma üçünji we dördünji setirlerde S.N.Iwanowyň terjimesi asyl tekstiň manysyny doly berýär, emma T.Spendiarowanyň bolsa esasy pikirden has daşlaşandygyny görmek bolýar. Käbir kemçilik ýaly görünýän ýokarda getirilen pursatlary kemçilik hasaplamak bolmaz, beýle ýagdaýlar terjimeçilikde, köplenç duşýan hadysalaryň biridir. Sebäbi her bir terjime bilen meşgullanýan adamyň öz işleýiş usuly bolýar. Magtymguly Pyragynyň eserlerini terjimeçileriň näme üçin ol ýa-da beýleki görnüşde terjime edendigi baradaky soraga jogap bermek üçin, beýik türkmen şahyrynyň eserle-

¹ Magtymguly. Eserler ýygynyndysy. J.1, A., 2013, s.221.

² Свиток столетий, с.658.

³ Махтумкули. Избранное. М., 1960, с.181.

rini terjime etmäge gatnaşan her bir terjimeçiniň we şahyryň döredijiligini hem iş usullaryny çuňňur öwrenip, olar boýunça aýratyn ylmy derňew geçirmek gerek.

Magtymguly Pyragynyň eserleriniň rus diline terjimeleriniň gysgajyk derňewi olaryň terjimeçilik sungatynyň naýbaşy eserleri hökmünde geljekki ussat terjimeçileri taýýarlamakda we terjimeçiligi ylmyň bir görnüşi hökmünde çuňňur öwrenmekde bahasyna ýetip bolmajak hyzmaty bitirip biljekdigini görkezdi.